

СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРИДАТНОСТІ ДО ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ СТРОКОВОЇ СЛУЖБИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПЕРЕХОДУ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ АРМІЇ

Діденко Л.В.

Центральна військово-лікарська комісія МО України

Резюме. У статті вивчена придатність до військової служби військовослужбовців строкової служби Збройних Сил України за результатами медичного огляду військово-лікарських комісій в 2001-2010 рр.. Встановлено, що зростання кількості військовослужбовців зі змінами у стані придатності до військової служби свідчить про недостатній рівень здоров'я, що негативно впливає на їх боєздатність та в подальшому на їх придатність до військової служби. Визначені пріоритетні напрямки змін в організацію процесу комплектування Збройних Сил України людськими ресурсами в умовах переходу до професійної армії, зокрема, удосконалення критеріїв придатності для військової служби.

Ключові слова: військовослужбовці строкової служби, придатність до військової служби, оптимізація комплектування збройних сил, критерії придатності до військової служби.

Вступ. Сучасна патологія здоров'я підростаючого покоління характеризується комплексністю патологічних проявів та полісистемністю уражень (20,0 % дітей та підлітків мають по 4 захворювання). Основою такої поєднаної патології, за визначенням деяких авторів, є ендокринні порушення, хвороби нервової системи і хвороби кістково-м'язової системи.

У 90-х роках тенденції в стані здоров'я підлітків 15-17 років були найбільш несприятливими серед усіх вікових груп населення внаслідок прискореного переходу гострих форм у рецидивуючі та хронічні, зростання первинної хронічної патології внутрішніх органів [1-5].

За даними МОЗ України в останні роки збільшується захворюваність підлітків різними хворобами. Так, серед юнаків третя диспансерна група склала 60,3%, друга - 24,4%. Поширеність захворювань серед юнаків (14719,3 випадків на 10000 населення) перевищує показник дорослого населення (10973,3 випадків на 10000 населення), а по окремих захворюваннях показники поширеності серед підлітків перевищують показники дорослого населення (ожиріння - на 50%, захворювання органів дихання - на одну третину). Внаслідок цього число призовників в Україні в 2001 році знизилося майже наполовину в порівнянні з 1991 роком. Цей показник побічно характеризує стан здоров'я населення, оскільки придатність призовників до військової служби є одним з інтегрованих показників його здоров'я. [1-5].

В таких умовах питання медичного забезпечення призову громадян на строкову військову службу постійно знаходяться у центрі уваги медичної служби ЗС України, штатних військово-лікарських комісій та Центральної військово-лікарської комісії Міністерства оборони України.

Здоров'я військовослужбовців було предметом дослідження багатьох праць з проблем військової медицини (Михайлець В.Ю. зі співавт., 2002; Бібік

Т.А. зі співавт., 2005, 2007; Косарчук В.В., 2006; Огороднійчук І.В. зі співавт., 2007; Шекера О.Г. зі співавт., 2007; Захараш М.П. зі співавт., 2008; Спаська Г.О. зі співавт., 2008) [1-9].

Однак, в цих працях не досліджувалося, які зміни у стані придатності до військової служби відбувається військовослужбовців строкової служби за окремими класами хвороб в умовах переходу до професійної армії, негативно впливають на їх боєздатність та в подальшому на їх придатність до військової служби і готовність служити в Збройних Силах України на професійній основі.

Протягом останніх років простежується тенденція до зменшення темпів зростання кількості військовослужбовців за контрактом рядового складу в Збройних Силах України та віддалення строків повного скасування призову громадян на строкову військову службу і переходу до комплектування Збройних Сил винятково військовослужбовцями за контрактом.

Таким чином, при переході Збройних Сил до комплектування військовослужбовцями контрактної служби є актуальним вивчення особливостей змін у стані придатності до військової служби, які відбувається серед військовослужбовців строкової служби за окремими класами хвороб в умовах переходу до професійної армії.

Матеріали та методи дослідження. Вивчення особливостей придатності до військової служби військовослужбовців строкової служби Збройних Сил України, які впливають на їх боєздатність та виконання функціональних обов'язків проводилося при аналізі звітної документації (ф. 4 мед.) за 2001-2010 рр. з використанням статистичного, гігієнічного методів дослідження.

Метою дослідження є вивчення особливостей придатності до військової служби військовослужбовців строкової служби Збройних Сил України за результатами медичного огляду військово-лікарських комісій в 2001-2010 рр. та виявлення чинників, які впливають на стан здоров'я військовослужбовців, і підготовка медичних рекомендацій, призначених для поліпшення процесу комплектування Збройних Сил України людськими ресурсами при переході на професійну основу.

Результати дослідження та їх обговорення. За результатом проведеного аналізу багаторічної динаміки придатності до військової служби за станом здоров'я військовослужбовців строкової служби встановлено, що в 2001-2010 рр. за роки військової служби серед $68,05 \pm 0,95\%$ обстежених військовослужбовців відбулися зміни в стані здоров'я, а $35,62 \pm 0,97\%$ обстежених військовослужбовців визнано такими, що потребують відпустки за станом здоров'я (табл. 1).

Серед обстежених питома вага військовослужбовців, у яких відбулися зміни в стані здоров'я коливалася від 60,98% в 2010 р. до 92,14% в 2004 р. Питома вага військовослужбовців, у які потребують відпустки за станом здоров'я коливалася від 28,04% в 2007 р. до 44,61% обстежених в 2004 р.

За результатами медичного огляду військово-лікарських комісій в 2001-2010 рр. військовослужбовців строкової служби Збройних Сил України

Стан придатності до військової служби військовослужбовців строкової служби Збройних Сил України за результатами медичного огляду військово-лікарських комісій в 2001–2010 рр., %

№	Показники роботи ВЛК	Роки										Середній багаторічний показник
		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	
1	Всього змінено стан придатності до військової служби	67,58	66,15	67,58	92,14	61,48	61,61	71,96	64,45	66,60	60,98	68,05±0,95
2	Визнано потребуєчими відпустки за станом здоров'я	32,42	33,85	32,42	44,61	38,52	38,39	28,04	35,55	33,40	39,02	35,62±0,97
3	Всього розглянуто та затверджено експертних документів	4247	3979	3603	2022	2352	2313	1612	1516	1398	1225	2427

Таблиця № 2

Ступінь придатності до військової служби військовослужбовців строкової служби Збройних Сил України, у яких відбулися зміни в стані здоров'я в 2001–2010 рр., %

№	Показники роботи ВЛК	Роки										Середній багаторічний показник
		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	
1	Визнано непридатними з виключенням з військового обліку	5,54	5,89	5,46	4,51	5,60	4,84	3,78	6,04	3,97	3,75	4,94±0,53
2	Визнано непридатними у мирний час, обмежено придатними у воєнний час	94,46	94,11	94,54	95,49	94,40	95,16	68,18	93,96	96,03	96,25	92,26±0,65
3	Визнано обмежено придатними до військової служби	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
4	Всього змінено стан придатності до військової служби	2870	2632	2435	1863	1446	1425	1612	977	931	747	1694

Таблиця № 3

Стан придатності до військової служби військовослужбовців за контрактом Збройних Сил України, у яких відбулися зміни в стані здоров'я в 2001–2010 рр., %

№	Показники роботи ВЛК	Роки										Середній багаторічний показник
		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	
1	Визнано непридатними у віці до 30-ти років	36,34	43,66	41,11	45,36	39,49	50,25	39,14	42,27	37,06	41,37	41,61±1,20
2	Визнано непридатними за наслідками гострих травм	4,95	2,20	2,30	2,58	3,18	15,65	10,61	15,25	11,28	12,72	8,07±0,66
3	Всього змінено стан придатності до військової служби	2870	2632	2435	1863	1446	1425	1612	977	931	747	1694

встановлено, що зміни в стані здоров'я призвели до змін в ступені придатності їх до військової служби. Так, серед обстежених, у яких відбулися зміни в стані здоров'я за середнім багаторічним показником визнано непридатними з виключенням з військового обліку $4,94 \pm 0,53\%$ військовослужбовців. Питома вага військовослужбовців, яких визнано непридатними з виключенням з військового обліку зменшилася від $5,54\%$ в 2001 р. до $3,75\%$ обстежених в 2010 р. (табл. 2).

За результатами дослідження встановлено, що питома вага військовослужбовців, у яких відбулися зміни в стані здоров'я, за середнім багаторічним показником, визнано непридатними у мирний час та обмежено придатними у воєнний час $92,26 \pm 0,65\%$ обстежених. Питома вага військовослужбовців, яких визнано непридатними у мирний час та обмежено придатними у воєнний час зменшилася від $34,66\%$ в 2001 р. до $14,98\%$ обстежених в 2010 р. (табл. 2). За результатами дослідження нами встановлено, що зміни в стані здоров'я військовослужбовців строкової служби Збройних Сил України в 2001-2010 рр. призвели до непридатності їх до військової служби в різних вікових групах, в тому числі у віці до 30-ти років та внаслідок гострих травм. Так, за середнім багаторічним показником, визнано непридатними у віці до 30-ти років, серед військовослужбовців строкової служби Збройних Сил України, що мали зміни в стані здоров'я, $41,61 \pm 1,20\%$ та визнано непридатними за наслідками гострих травм – $8,07 \pm 0,66\%$ обстежених (табл. 3).

Питома вага військовослужбовців строкової служби, яких визнано непридатними у віці до 30-ти років в 2001-2010 рр. коливалася від $36,34\%$ в 2001 р. до $50,25\%$ обстежених в 2006 р.

Окрім того, частка військовослужбовців строкової служби, яких визнано непридатними за наслідками гострих травм зростала від $2,20\%$ в 2002 р. до $15,65\%$ в 2006 р.

При цьому слід зазначити, що незважаючи на статистичну достовірність отриманих результатів для виявлення чинників, які впливають на стан здоров'я військовослужбовців під час служби і служби, безумовно, для надання науково-обґрунтованих медичних рекомендацій щодо поліпшення процесу комплектування Збройних Сил України людськими ресурсами при переході на професійну основу необхідно доповнити комплексом досліджень зміни придатності до військової служби різних категорій військовослужбовців.

Тому в подальшому в умовах переходу до професійної армії пріоритетним напрямком досліджень є комплексне дослідження придатності до військової служби військовослужбовців за станом здоров'я та причин по класам хвороб серед різних категорій військовослужбовців та на основі отриманих результатів розробка та впровадження науково-обґрунтованих нових критеріїв придатності їх для військової служби.

Висновки

1. Встановлено, що в 2001-2010 рр. за роки військової служби серед військовослужбовців строкової служби в $68,05 \pm 0,95\%$ обстежених відбулися зміни в стані здоров'я, а $35,62 \pm 0,97\%$ обстежених військовослужбовців визнано такими, що потребують відпустки за станом здоров'я.

2. Виявлено, що в 2001-2010 рр. що зміни в стані здоров'я військовослужбовців строкової служби призвели до змін в ступені придатності їх до військової служби визнано: непридатними з виключенням з військового обліку $4,94 \pm 0,53\%$, непридатними у мирний час та обмежено придатними у воєнний час – $92,26 \pm 0,65\%$.

3. Визначено, що зміни в стані здоров'я військовослужбовців строкової служби Збройних Сил України в 2001-2010 рр. призвели до непридатності їх до військової служби в різних вікових групах, в тому числі у віці до 30-ти років ($41,61 \pm 1,20\%$ обстежених) та внаслідок гострих травм ($8,07 \pm 0,66\%$ обстежених).

4. Встановлено, що в подальшому в умовах переходу до професійної армії пріоритетним напрямком досліджень є комплексне дослідження придатності до військової служби військовослужбовців за станом здоров'я та причин по класам хвороб серед різних категорій військовослужбовців та на основі отриманих результатів розробка та впровадження науково-обґрунтованих нових критеріїв придатності їх для військової служби.

Література

1. Бібік Т. А. Вивчення стану здоров'я та надання медичної допомоги військовослужбовцям ЗС України за даними соціологічного опитування / Т. А. Бібік // Військова медицина України. – 2005. – № 2. – С. 50–52.

2. Бібік Т.А. До питання про подальший розвиток диспансеризації військовослужбовців Збройних сил України / Т.А.Бібік, Г.З.Мороз // Лік. справа. – 2007. - №5/6. - С. 125-128.

3. Михайлець В.Ю. Вивчення стану здоров'я військовослужбовців із числа молодого поповнення навчального центру / В.Ю. Михайлець, М.І. Хижняк, В.В. Косарчук // Проблеми військової охорони здоров'я. – 2002. – № 12. – С. 223-228.

4. Михайлець В.Ю. Стан здоров'я призовників і заходи поліпшення комплектування Збройних Сил України / В.Ю. Михайлець, М.І. Хижняк, В.В. Косарчук, Л.І. Бідненко // Проблеми військової охорони здоров'я. – 2002. – № 12. – С. 237-242.

5. Косарчук В.В. Проблемні питання медичного забезпечення військовослужбовців ЗС України а системі “допризовник-призовник-молодий солдат” / В.В. Косарчук // Проблеми військової охорони здоров'я. – 2006. – № 16. – С. 360-365.

6. Огороднійчук І.В. Аналіз захворюваності військовослужбовців ЗС України за 2001-2005 роки / І.В. Огороднійчук, М.І. Хижняк, В.В. Нарожнов // Проблеми військової охорони здоров'я. – 2007. – № 19. – С. 116-121.

7. Шекера О.Г. Медико-демографічні аспекти комплектування збройних сил України / О.Г.Шекера, В.Ф.Москаленко. – Київ:ЕКМО, 2007. – 184 с.

8. Захараш М.П. Питання оптимізації медичної та медико-експертної допомоги військовослужбовцям на регіональному рівні / М.П.Захараш, О.В.Сергієні, А.М. Кравченко, Г.І. Тітов // Україна. Здоров'я нації. – 2008. - №2. - С. 192-195.

9. Спаська Г.О. Статистичні показники захворюваності, госпіталізації, працевтрат, звільняємості внаслідок артропатій у Збройних Силах України у 2001-2007 роках / Спаська Г.О., Кудренко М.В., Рудь В.І. // Сучасні аспекти військової медицини. – 2008. – № 13. – С. 42-45.

СОВРЕМЕННЫЕ ОСОБЕННОСТИ ПРИГОДНОСТИ К ВОЕННОЙ СЛУЖБЕ ВОЕННОСЛУЖАЩИХ СРОЧНОЙ СЛУЖБЫ ВООРУЖЕННЫХ СИЛ УКРАИНЫ В УСЛОВИЯХ ПЕРЕХОДА К ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ АРМИИ

Диденко Л.В.

Резюме. В статье изучена пригодность к военной службе военнослужащих срочной службы Вооруженных Сил Украины за результатами медицинского осмотра военно-врачебных комиссий в 2001-2010 гг.. Установлено, что рост количества военнослужащих с изменениями в состоянии пригодности к военной службе свидетельствует о недостаточном уровне здоровья, которое негативно влияет на их боеспособность и в дальнейшем на их пригодность к военной службе. Определены приоритетные направления изменений в организации процесса комплектования Вооруженных Сил Украины людскими ресурсами в условиях перехода к профессиональной армии, в частности, усовершенствование критериев пригодности для военной службы.

Ключевые слова: военнослужащие срочной службы, пригодность к военной службе, оптимизация комплектования вооруженных сил, критерии пригодности, к военной службе.

OPERATIONAL READINESS OF PERSONNEL OF ARMED FORCES OF UKRAINE: PECULIARITIES OF DYNAMICS AND STRUCTURE OF SERVICEMEN HOSPITALIZATION

L.Didenko

Summary. Operational readiness of personnel of Armed Forces of Ukraine was studied in the article based on peculiarities of dynamics and structure of hospitalization of all categories of servicemen. It was established that high rates of hospitalization related to specific classes of diseases indicate low health condition of servicemen which has a negative impact on their combat readiness and further fitness for military service. Priorities of changes in the process of completing of the Armed Forces of Ukraine with human resources in the conditions of transformation to professional Army, to include optimization of fitness for military service criteria, were defined.

Keywords: servicemen, hospitalization, optimization of completing of the Armed Forces, fitness for military service criteria.